

Informatiebijeenkomst gemeenteraad

AANPAK VELUWE

Gijsbert Duijzer – Dennis Martens

1 oktober 2026

WAAROM DEZE PRESENTATIE?

Om de gemeenteraad inhoudelijk te informeren over:

- Waarom is de Aanpak Veluwe opgesteld?
- Wat is de Aanpak Veluwe?
- Wat zijn de belangrijkste onderdelen van de Aanpak Veluwe?
- Welke partijen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering?
- Wat zijn de mogelijke consequenties voor de gemeente Rheden?
- Welke kansen en risico's brengt de Aanpak Veluwe met zich mee?
- Wat zijn de consequenties per deelgebied op woningbouw, industrie, agrariërs en natuurbeheer?

WAAROM DE AANPAK VELUWE?

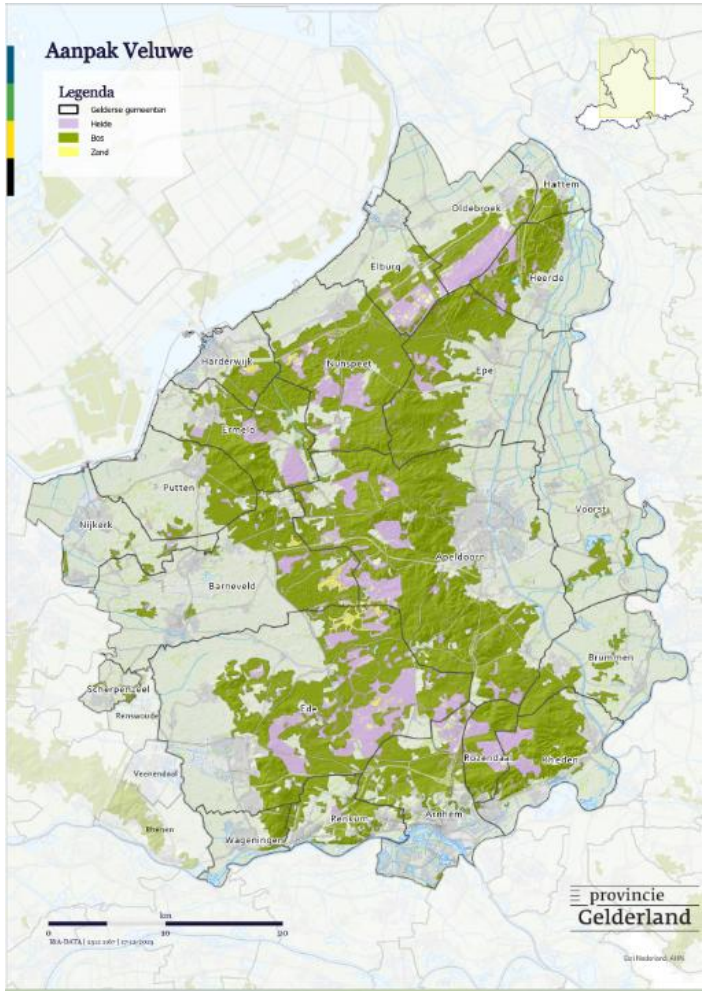
De natuur op de Veluwe staat onder druk. Dat heeft gevolgen voor iedereen:

- vergunningen voor bedrijfsontwikkeling en woningbouw zijn moeilijk
- boeren en ondernemers hebben weinig duidelijkheid over hun toekomst
- De Veluwe is de stikstofhotspot van Nederland en herstelt zich niet vanzelf

Tegelijk is de Veluwe ook een plek vol kansen. Juist door samen maatregelen te nemen, kunnen we:

- de natuur versterken
- weer ruimte creëren voor ontwikkelingen
- zorgen voor een leefbaar en aantrekkelijk gebied

De Aanpak Veluwe brengt deze opgaven bij elkaar in één gebiedsgerichte aanpak.

WAT IS DE AANPAK VELUWE?

Een **duidelijk omlijnd en krachtig programma** waarmee we werken aan natuurbehoud en -herstel, perspectief voor de landbouw en stikstofruimte voor o.a. bedrijfsontwikkeling, woningbouw, economische en maatschappelijke ontwikkelingen met een **horizon van 10 jaar**

- Interbestuurlijke samenwerking om de opgaven op de Veluwe aan te pakken
- Interbestuurlijk = alle betrokken overheden werken op gelijkwaardige basis samen en betrekken andere belanghebbenden intensief bij de uitvoering
- Betrokken overheden zijn: het rijk, provincie Gelderland, twee waterschappen en 21 gemeenten

Interbestuurlijke aanpak

De aanpak Veluwe is een **interbestuurlijke** aanpak van **alle overheidslagen** en waarbij ook **natuurorganisaties**, **agrarische sector** en andere **belanghebbenden** nadrukkelijk worden betrokken:

Gemeenten:

Apeldoorn	Epe
Ede	Heerde
Arnhem	Wageningen
Barneveld	Rozendaal
Ermelo	Renkum
Putten	Voorst
Nunspeet	Brummen
Elburg	Hattem
Harderwijk	Oldebroek
Nijkerk	Rheden
Scherpenzeel	

waterschap vallei en veluwe

Waterschap Rijn en IJssel

provincie Gelderland

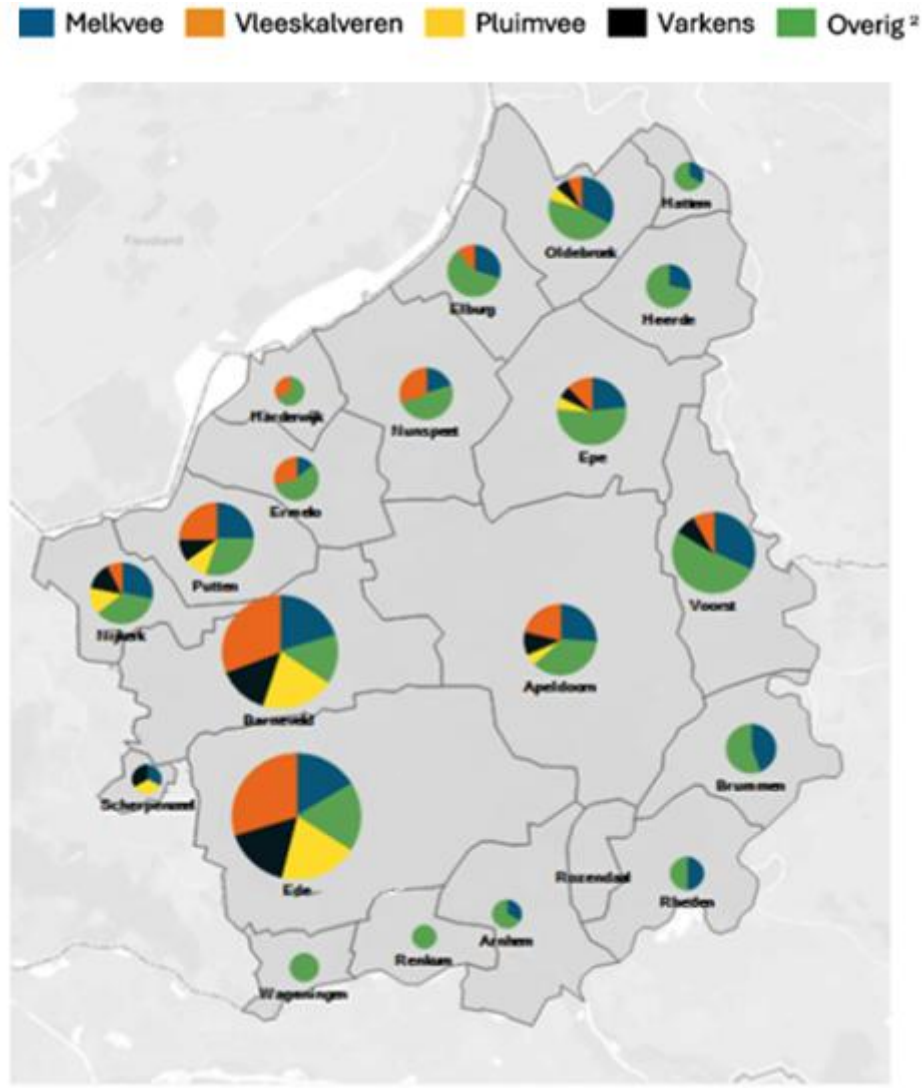
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

BELANGRIJKSTE ONDERDELEN TWEE AMBITIES & DRIE KERNOPGAVEN

Gelderland van het slot door het borgen van drie kernopgaven:

- Stikstof (emissie) reductie
- Natuurherstel en
- Beekdalherstel

Om zo de twee ambities, **een vitaal landelijk gebied en robuuste natuur**, mogelijk te maken.

Dit is waar de Aanpak Veluwe voor gaat

- **Duidelijkheid over de stikstofopgave, natuurherstel en beekdalherstel** waarbij we helderheid geven over wat we van ondernemers verwachten

- Een **programma** inrichten voor **minimaal 10 jaar** waaruit **lange termijn politiek commitment** spreekt om de doelen op de Veluwe te halen en een **krachtige uitvoeringsorganisatie** vanuit de regio, met (bij) sturing zo dicht mogelijk bij de praktijk

- **Perspectief bieden voor ondernemers en gebieden door samen met ondernemers en sectoren concreet aan de slag** te gaan met uitwerking en realisatie van plannen op bedrijfs- en gebiedsniveau. Op gebiedsniveau d.m.v. **gebiedsprocessen:** Soerens Beekdal, Havikerpoort en Rivier Klimaatpark IJsselpoort

- Een **lange termijn interbestuurlijke samenwerking** waarbij we optreden als **één overheid** middels duidelijke instrumenten, rollen en mandaten in het gebied

- De **stikstofreductie** ten goede laten komen aan de **natuur** en deels inzetten voor vergunningverlening voor de **agrarische sector** (PAS melders, interimmers), **woningbouw** en **overige economische activiteiten** in de regio

Vitaal landelijk gebied

Robuuste natuur

WAAROM DOEN WE MEE MET DE AANPAK VELUWE?

Vanuit de Omgevingsvisie

- Herstel van Natura 2000-gebied Veluwezoom en verbetering van biodiversiteit.
- Creëren van stikstofruimte voor woningbouw en vergunningverlening.
- Realisatie van gemeentelijke doelen voor beekdalherstel, met name in het Soerens Beekdal.
- Bijdragen aan klimaatadaptatie, waterbeheer en drinkwaterbescherming.
- Versterken van recreatie, toerisme en een toekomstbestendig landelijk gebied

WAAROM MEE DOEN MET DE AANPAK VELUWE?

- Doelbereik: **opgaven te complex om als gemeente alleen aan te pakken**. Kans om dit samen met andere overheden (rijk, provincie, waterschappen) te doen en zo doelen te bereiken op gebied van **emissiereductie, natuur(herstel), beekdalherstel**, vitaal landelijk gebied, **wonen, economie** etc.

3 kernopgaven

WAAROM MEE DOEN MET DE AANPAK VELUWE?

- Doelbereik: opgaven te complex om als gemeente alleen aan te pakken. Kans om dit samen met andere overheden (rijk, provincie, waterschappen) te doen en zo doelen te bereiken op gebied van emissiereductie, natuur(herstel), beekdalherstel, **vitaal landelijk gebied**, wonen etc.

Vitaal landelijk gebied

Wat verstaan we onder een 'vitaal landelijk gebied?'

Vitale economie

Sterke gemeenschappen

Omgevingskwaliteit

WAAROM DOEN WE MEE MET DE AANPAK VELUWE?

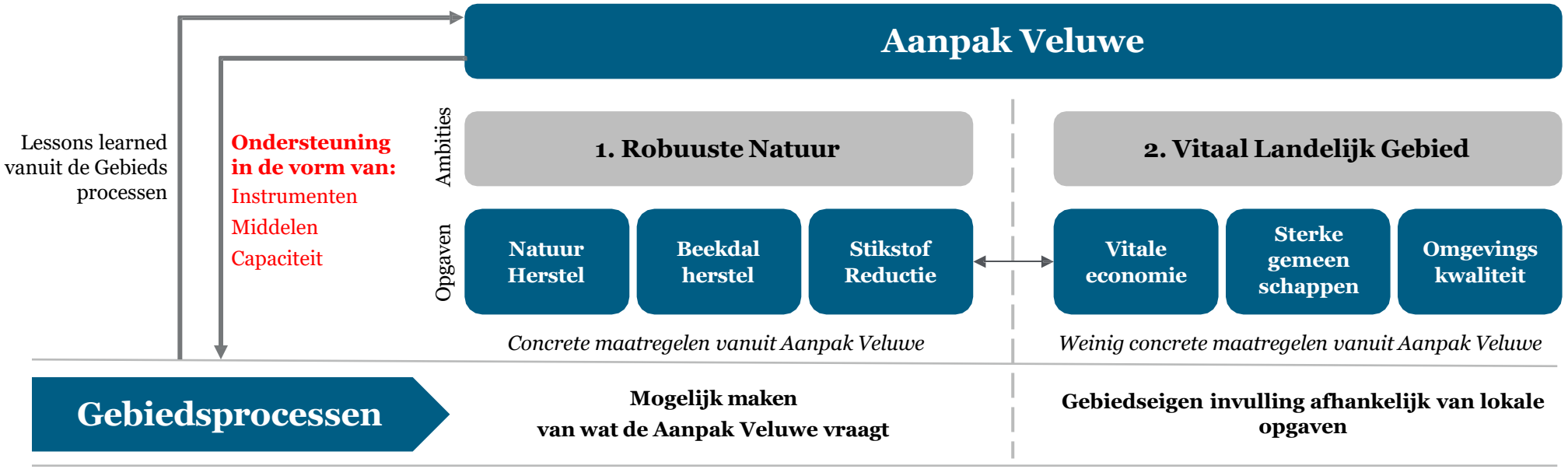
- **Volwaardige positie in de samenwerking** en daarmee potentieel toegang tot middelen van o.a. provincie (98 miljoen) en Rijk (nu: 300 miljoen)

- Taskforce Stikstof, Rijk: **Voor de inzet op landbouw, natuur en stikstof is €20 miljard** (cumulatief tot en met 2035) en €435 miljoen **structureel gereserveerd**

- **De opgaven op de Veluwe zijn opgaven die wij als gemeente niet alleen op kunnen lossen**. De Aanpak Veluwe biedt een mogelijkheid om deze opgaven, langjarig (minimaal 10 jaar) en gezamenlijk met overheids- en niet overheidspartners aan te pakken.

WAAROM MEE DOEN MET DE AANPAK VELUWE?

- Aanpak Veluwe biedt ondersteuning aan Gebiedsprocessen vanuit instrumentarium, middelen en capaciteit voor de lokale opgaven

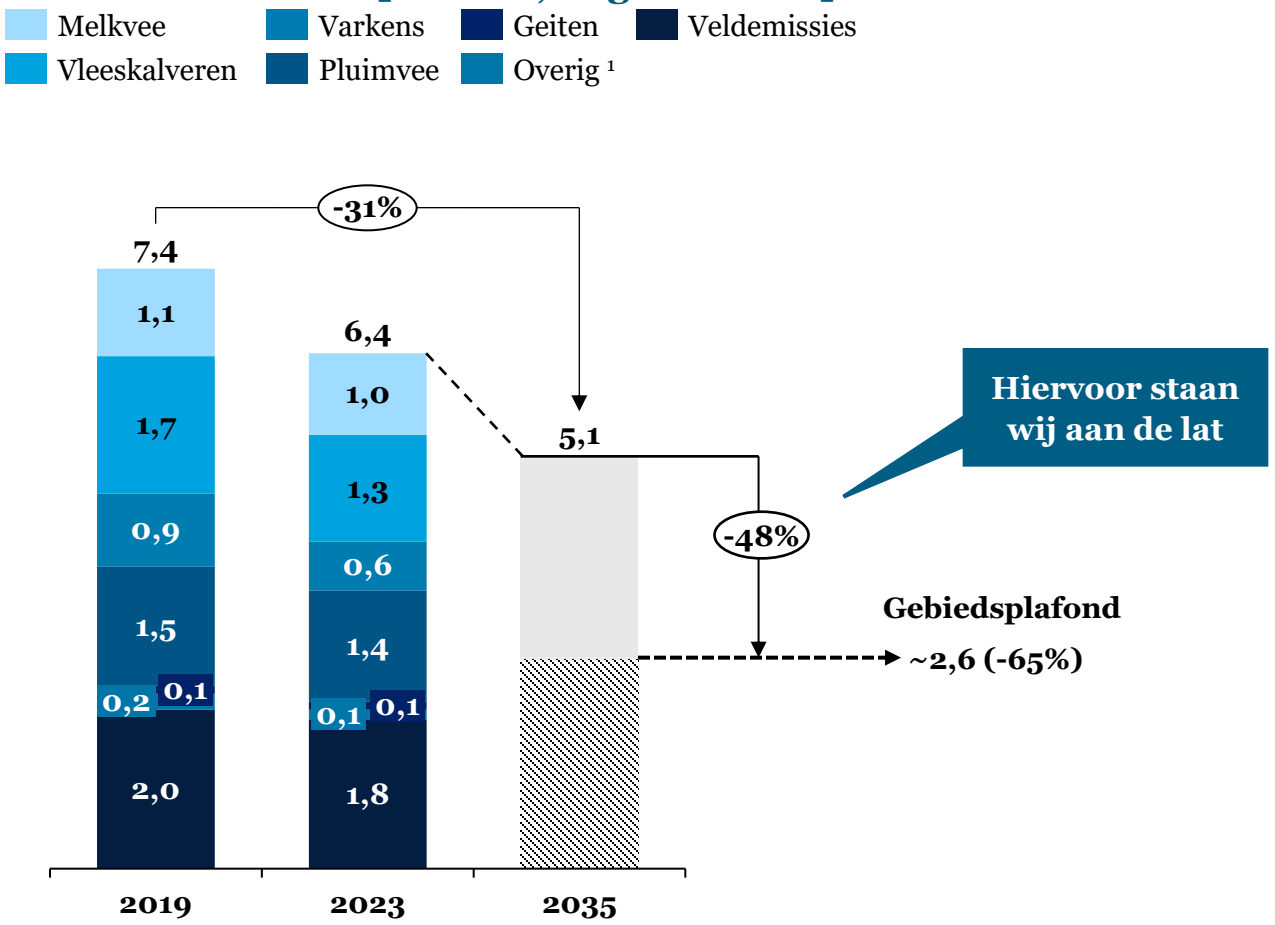

UITSLUITEND VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

Emissie reductie | Stikstofreductie opgave Aanpak Veluwe

De restopgave voor blijvende agrariërs binnen Aanpak Veluwe, oftewel het niet overschrijden van het gebiedsplafond, bedraagt 2,6 Kton

Ammoniakemissie [in Kton, 21 gemeenten]

- Het gebiedsplafond voor AV is 2,6 Kton NH3 in 2035
- Dit betekent een *restopgave* van 48%, in te vullen door blijvende, reducerende bedrijven én door aanvullende stoppersregelingen
- De reductieopgave en normering per bedrijf is in uitwerking en moet nog worden bepaald. De opgave voor een individuele boer zal afhangen van hoeveel het bedrijf al gereduceerd heeft

Noot: 1) Overige dieren zoals; schapen, geiten, paarden en pony's en andere kleine dierlijke sectoren.

UITSLUITEND VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

Demografie | Leeftijd en opvolging agrarisch ondernemers

Agrariërs binnen Aanpak Veluwe hebben, in vergelijking met het nationale beeld, een relatief hoge leeftijd en er zijn veel bedrijven die op dit moment geen opvolger hebben

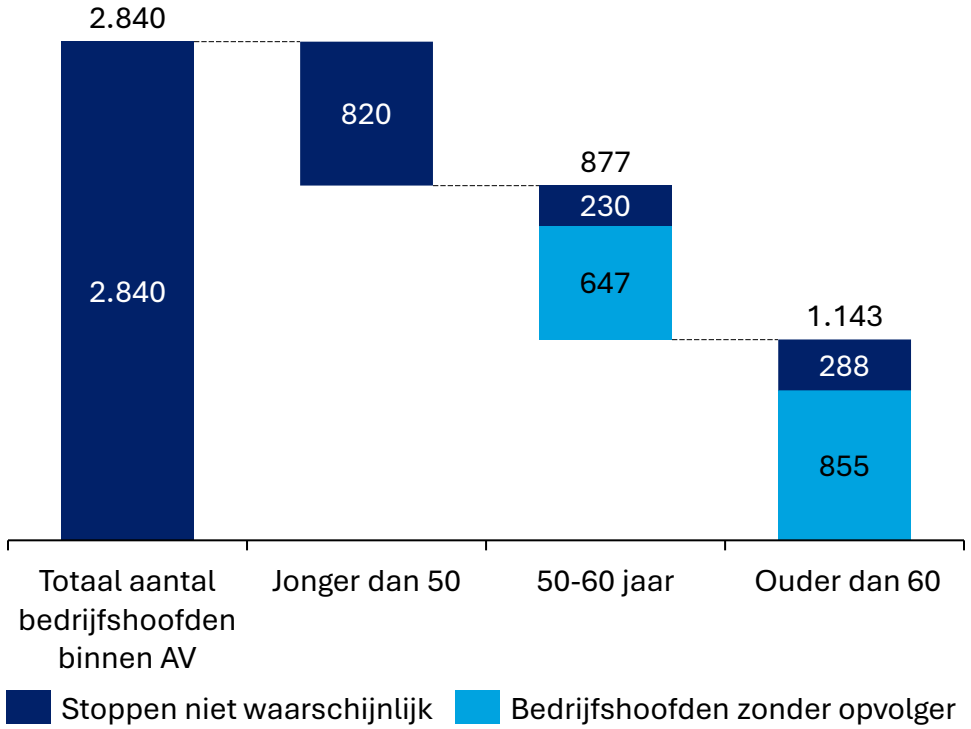
Binnen Aanpak Veluwe

- **75%** van de boeren 50+ heeft geen opvolger
- **30%** van totaal is 60+ en heeft geen opvolger

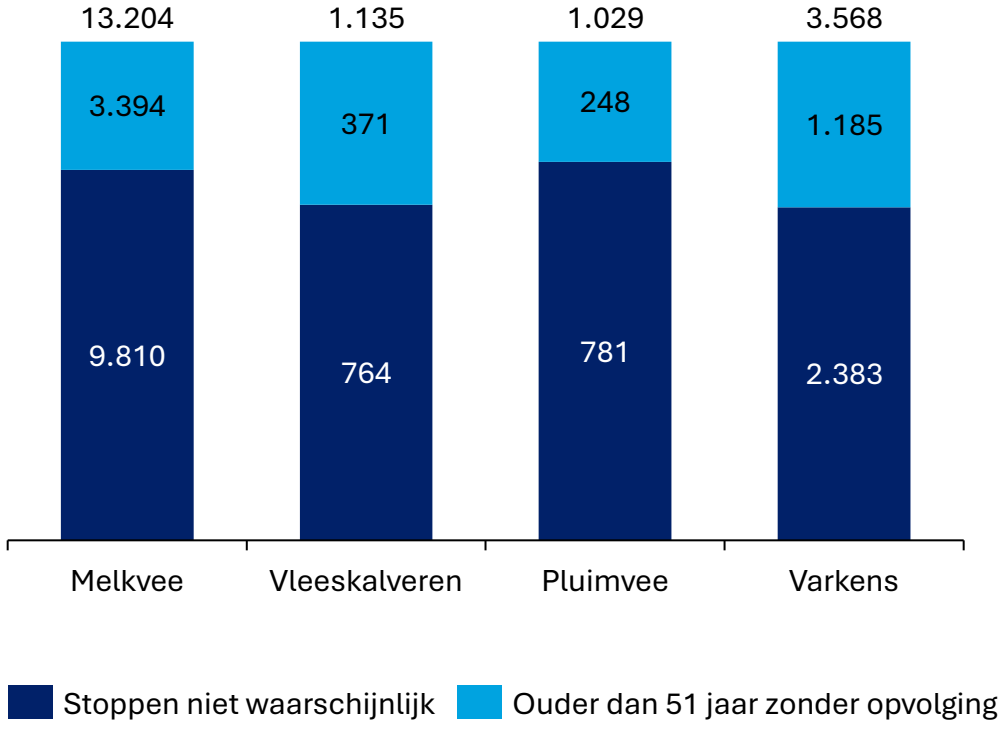
Op nationaal niveau

- **38%** van de bedrijfshoofden heeft geen opvolger
- Een groter bedrijf heeft hogere kans op bedrijfsovername

Opvolgingssituatie Bedrijfshoofden Aanpak Veluwe

Opvolgingssituatie per diersector in Nederland

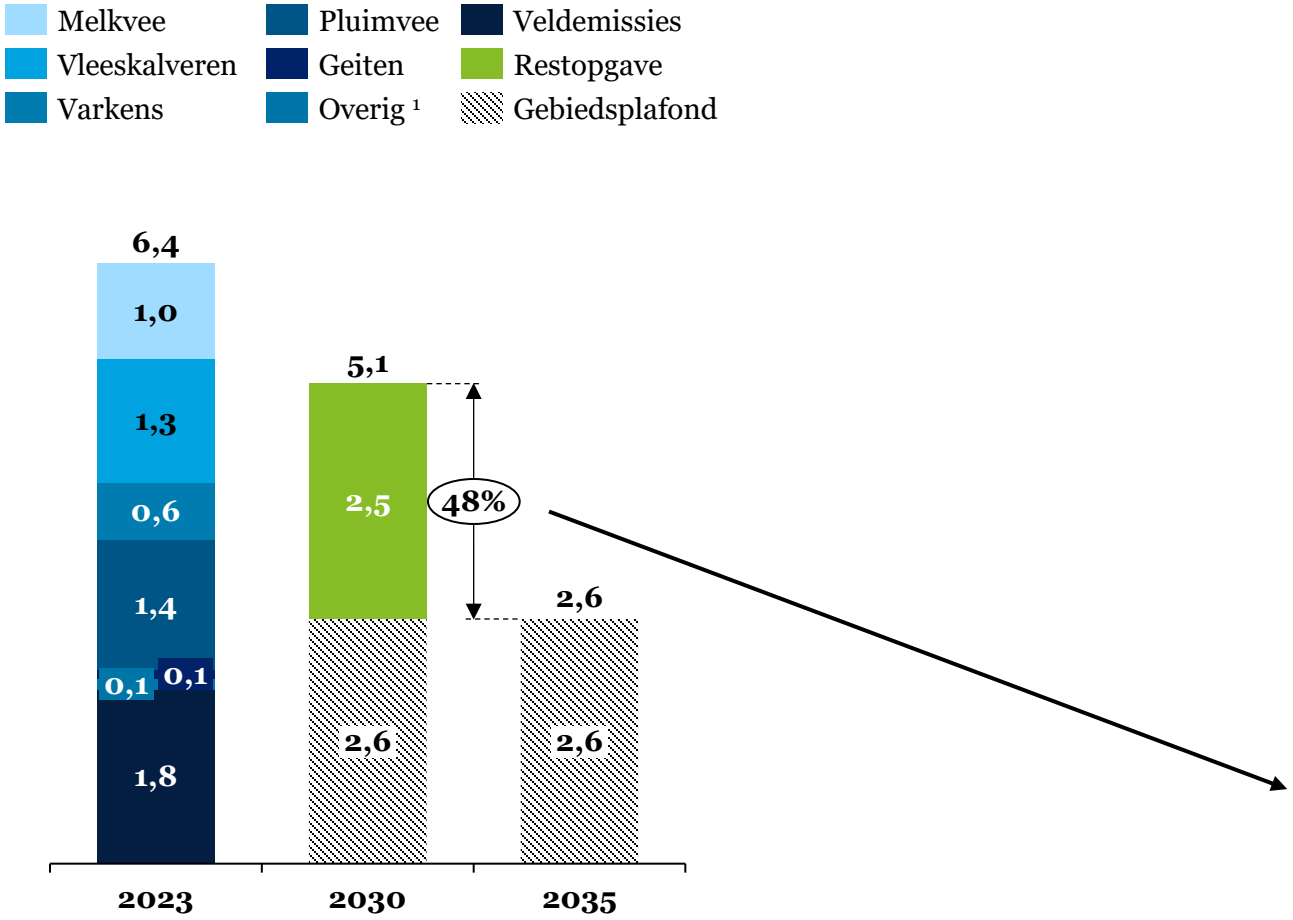
Bron: CBS, landbouwtelling, 2024

UITSLUITEND VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

Restopgave | Impact demografie

Het demografische beeld onderbouwt de aanname dat emissiereductie door aanvullende stoppers waarschijnlijk is binnen Aanpak Veluwe

Ammoniakemissie [in Kton, 21 gemeenten]

- **Restopgave** zal naar verwachting deels worden behaald door aanvullende stoppers
- **Aanvullende stopper**: ondernemers die stoppen met hun bedrijf zonder dat ze gebruik maken van opkoopregelingen
- Door aanvullende stoppers **daalt de restopgave voor blijvende ondernemers**. In de tabel zijn hiervoor 3 scenario's doorgerekend.

Scenario	Reductie aanvullende stoppers (%)	Reductie (Kton)	Restopgave 'blijvers' (Kton)	Restopgave 'blijvers' (%)
1	15%	0.375	**2.125**	**-45%**
2	25%	0.625	**1.875**	**-42%**
3	35%	0.875	**1.625**	**-38%**

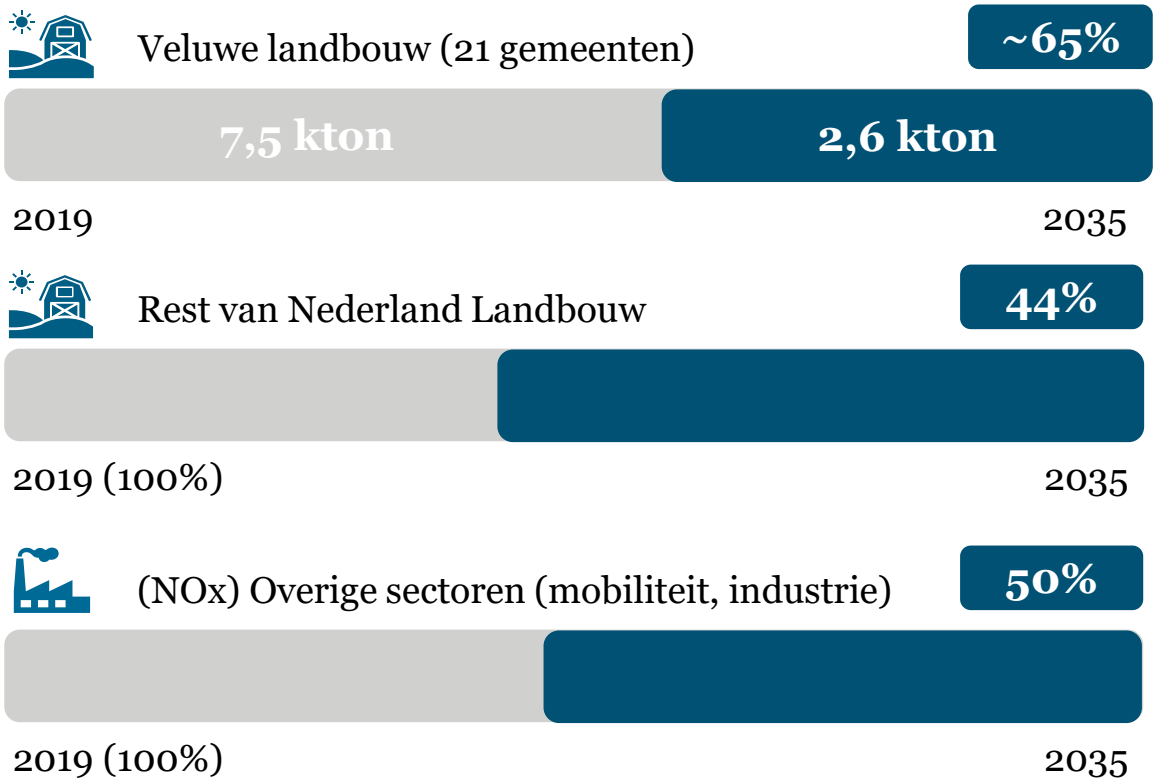
Noot: 1) Overige dieren zoals; schapen, geiten, paarden en pony's en andere kleine dierlijke sectoren.

CONCEPT ENKEL VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

Wat willen wij bereiken | Emissiereductie en depositie-effect

Een reductie tot 2,6 Kton ammoniakemissie in 2035 op de Veluwe resulteert in een gemiddelde overschrijding van de KDW van circa 660 mol op dit moment naar circa 57 mol in 2035: een grote stap naar doelbereik

Het scenario omtrent emissiereducties

De voorlopige uitkomsten (WUR/Wing)

35%	Ca. 35% van het areaal komt in 2035 onder de KDW
45%	Ca. 45% van het areaal komt in 2035 minder dan 10% boven de KDW
11%	Ca. 11% van het areaal komt in 2035 tussen de 10% en 20% boven de KDW
7%	Ca 7% van het areaal komt in 2035 meer dan 20% boven de KDW

De ecologische beoordeling toont dat verslechtering voor twee habitattypen en één leefgebied niet wordt voorkomen, ook bij hogere emissiereducties.

Noot: De 6% (20% boven KDW) betreft de volgende habitattypen: 13 ha zwakgebufferde vennen, 52 ha stuifzandheiden met struikhei, 130 ha heischrale graslanden, droog kalkarm, 4.445 ha droge heiden. De prognose emissie 2035 volgens Klimaat- en Energieverkenning 2024.

CONCEPT ENKEL VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

De weg naar vergunningverlening| De gevraagde samenhangende aanpak

In de reflectie van de landsadvocaat op het ‘startpakket Nederland van het slot’ worden heldere kaders meegegeven voor de uitwerking van een gebiedsgericht uitvoeringsplan, zoals Aanpak Veluwe

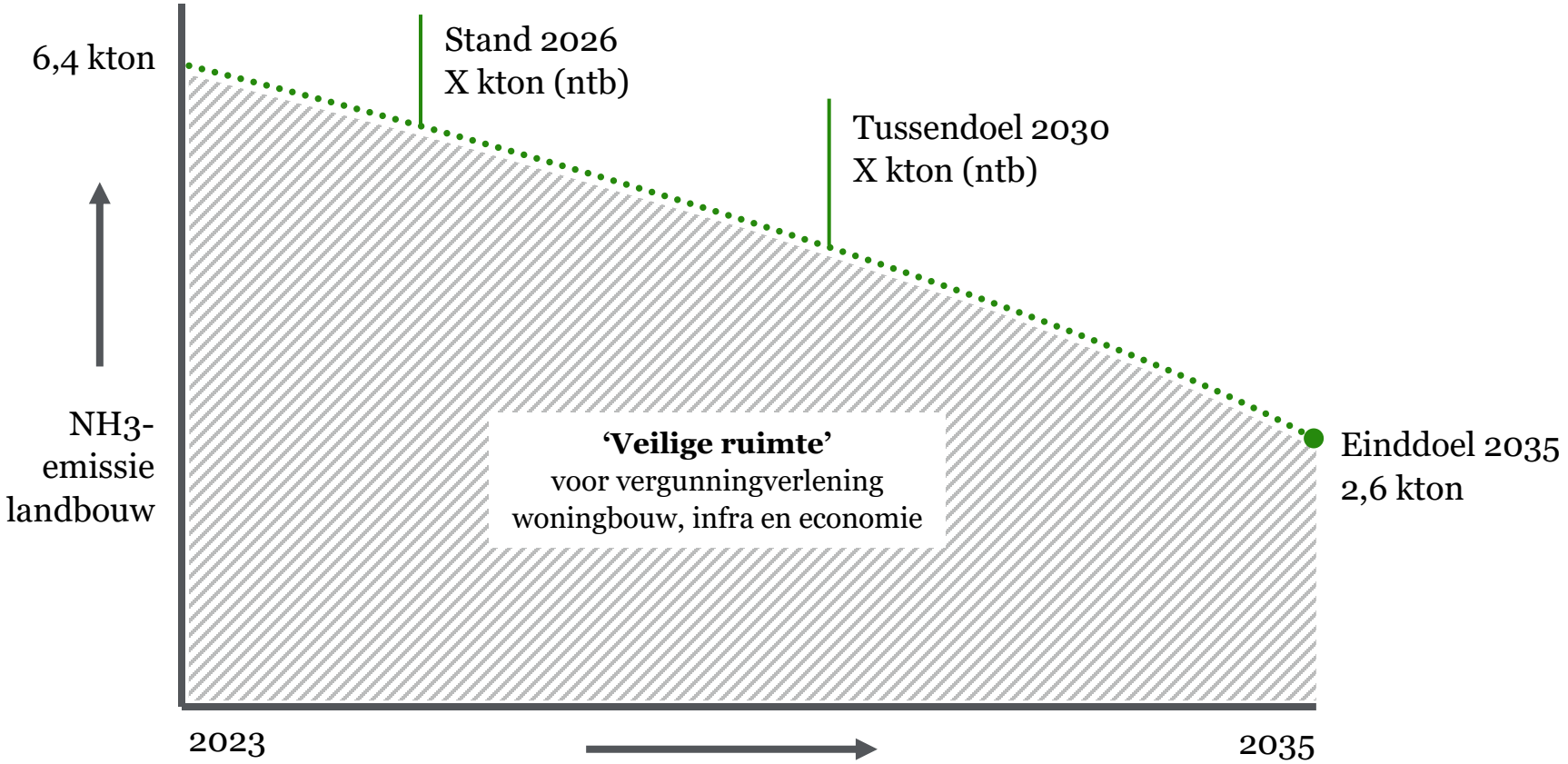
Kaders vanuit advies landsadvocaat

Duidelijke doelen en tussendoelen	Er zijn heldere en meetbare doelstellingen voor 2035 en tevens voor de tussenjaren (ook vóór 2035) opgesteld.
Duidelijke maatregelen en instrumenten	Het maatregelenpakket en de inzet van doelgerichte instrumenten zorgen voor aantoonbare emissiereductie met op korte termijn aannemelijk effect.
Monitoring en bijsturing	Monitoring moet een onderdeel zijn van de aanpak om het programma in staat te stelen bij te sturen wanneer dat noodzakelijk is om doelen binnen bereik te houden.
Normen op bedrijfsniveau	Afrekenbare doelen en emissienormen op bedrijfsniveau.
Juridisch vastlegging	De doelen en normen worden verankerd in een duidelijk omlijnd programma met juridische werking en afdwingbare normen.
Handhaving	Er is voldoende bereidheid tot handhaving van de normen en er wordt voldoende capaciteit ingericht.
Financiële dekking	Er zijn voldoende, structurele financiële middelen voor de uitvoering en bijsturing.
Afgestemd op Natura 2000 gebied	Het gebiedsgerichte plan bevat een kwantitatieve onderbouwing van emissie- en depositiereducties afgestemd op het Natura 2000-gebied.
Samenwerkingsafspraken	Afspraken over regionale uitwerking en uitvoering tussen de betrokken overheden en relevante stakeholders.

CONCEPT ENKEL VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

De weg naar vergunningverlening | Inzet dalende lijn emissies

Een dalende lijn in stikstofemissies vormt de basis om de vergunningverlening weer op gang te brengen, deels al voordat de einddoelen in 2035 daadwerkelijk zijn bereikt

CONCEPT ENKEL VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

Aandachtspunten| Spanning in de uitvoering en samenwerking

De Aanpak Veluwe gaat voor een duidelijk omlijnd en krachtig programma waarmee we op korte termijn in beweging kunnen komen met een horizon van 10 jaar

Aandachtspunten

1. **Verhouding gebiedsgerichte inzet en bedrijfsgerichte inzet**: hoe raakt de Aanpak Veluwe aan de gebiedsprocessen
2. Realiseren van een **toekomstbestendig**, ecologisch-, economisch-, sociaal vitaal en klimaat adaptief landelijk gebied
3. **Vergroten draagvlak** door brede aanpak waarin ook **andere sectoren** (industrie en mobiliteit) een bijdrage leveren
4. Duidelijkheid voor de **middellange termijn**
5. Verdeeldheid in **vertrouwen** onder de agrariërs

CONCEPT ENKEL VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

Planning en vooruitblik | Voorgenomen interbestuurlijke planning (2026)

De planning is erop gericht om vanaf het eerste kwartaal in 2027 te starten met de uitvoering van het loket van fase 2

